

PEDRO MIGEL URRUZUNO. *Iru ziri (Ipui ta bertso)*. Auspoa Liburutegia, 47. 1965. *Ur-zale baten ipuiak*. Auspoa Liburutegia, 51. 1965.

Bi liburu auekin, «Auspoa Liburutegiak» badaramazki iru bilduma ale bere sortan. Lan ederra ainbeste aldizkaritan sakabanaturik zebiltzan ipui ta bertso parregarri auek liburuetara biltzea

Bereri buruz ezer esan baiño len, zenbait gauza argi ipini nai nituzke. «Auspoa»-k lenengo argitaratu zuan liburuan, *Euskalerritik zerura* (5; 1961), esaten zan 1884-an jaioa zala. Baiña, Urruzunok, 1844 jaioa zan, Villasante'k bere *Historia de la literatura vasca*'ren 325-garren orrialdean ondo dakarren bezala: 1844-an jaioa eta 1923-an illa.

Beste parte batetik, idazleak, bera bizi zan artean argitaratu zituan liburu ta liburuxkak ez dira ezagutzero ematen, ta euskeltzaleen artean orren gutxi ezagutzen diran lan auek ere merezi dute aipamen bat. Bi lan, Sorarrain'en *Catálogo de obras euskaras*'en agertzen dira; Urruzunok jarri bearrean, batean Urruzun eta bestean Urruzun jartzen bai du, ta katalogoaren 1328 eta 1502-garrena dira: *Cerucc arguiya edo jondo pensatu! berriya* (Tolosa, 1885), Aita Baudraud'en *L'âme pénitente ou le nouveau pensez-y bien*, Urruzunok euskeratua. Villasantek bere liburu orren 325-gn. orrialdean dionez, 1921-ean egin omen zan seigarren edizioea. Bestea berriz, *Igande-escolaraco jarritaco cantac* (Azpetia'n argitaratua, urte gabe), bertsoz egiñak.

Bi oiegandik aparte, Villasante'k aipatzen du *Meza Santua zer dan*, Martin Cochem'ena euskeratua (Durango, 1915).

Beraz, uste baiño lan ugariagoa du Urruzunok. Ta uste baiño funtsezkoagoa. Batez ere ipuietan.

1930'ean, bere eriotza ondoren, argitaratu zan *Ipuiak* bilduma liburu izan zan nik euskal literaturan egin nuen lenengo arkimena. Agian, bere eragiñez poztu nintzan euskeraz idaztera. Berak erakutsi

bai zidan euskeraz ere gauz onik esan zitekeala. Izan ere, ainbeste ezerezen artean orrelako idazlanak arkitzea, eremu utsean perla garesti bat arkitzea bezalakoa da.

Errian bildutakoa ta bere buruz asmatutakoa ondo jazten ekian. Gatzeko umore bizia nai ta naiezkoa zuan euskera errikoi batean eman bearra. Gaiñera, bazuen bere idazkera berezi bat, alkarrizketa labur eta biziz ornitua.

Ondo irabaziak zituan S. Altube'k bere *La vida del euskera* (52/54 or.) lanean egiten zizkion goramenak.

Bere ipuiak errian asko zabalduak izan dira. Neri bere liburua ezagutzero eman zidana ez zan euskaltzalea ta gutxiagorik ere. Ark esan zidan, egundo etzuela liburu parregarriagorik eskuratu.

Ezagutu ditut bere ipui asko buruz ikasita dituztenak. Erri ipui ta gertaera parregarriak biltzen ibilli naizenean, maiz kontatu dizkide bereak, nundikakoak diran jakin gabe. *Zirikadak* liburuaren 137-garren orrialdean arkitzen dan «Ijituaren konfesiñua», ezagun da Urruzunok gandikakoa dana, naiz agoz zerbait aldatua etorri.

Gure inguru oietan bere itzala izan du Pedro Migel Urruzunok. Aurtzarotik ezagutu ditut oso zabalduak. Egia esan, iñork bultzatu baninduan erri ipuiak jasotzero, Urruzunok izan da orretara geien eraman ninduana.

Bere bertso askok ez dituzte puntu aberatsak, baiña bai bertso-laririk xelebrienen ezpala. Bere lanak ez dira izango oso sakonak ta gutxiago filosofikoak. Ez. Egillearen asmua ere ez zan ori. Bere egitekua umore utsezkoa zan eta iñork bete zezakeanik ondoen bete zuan ori. Umore aldetik. gure idazle guzien gaiñetik dago Urruzunok. Umorean berea du leenengo mailla.

Lan ederra «Auspoa»-rena. Jarrai bedi bere ipui guziak argitaratu arte.

J. SAN MARTIN.

